

Vím, že se ptáte, jak to bylo s vlasovci v Brandýse a ve Staré Boleslavi, ale pojďme si říci v samém začátku, co vlastně byly tyto jednotky zač, než došlo k jejich osudovému mihnutí se dějinami druhé světové války v Praze.

Je mi ostatně jedno, zda jako čtenáři patříte k příznivcům té strany, která je hájí a schvaluje postavení jejich památníku v Řeporyjích, či stojíte na druhé straně pomyslné barikády, ale musíme se nejdříve držet historických faktů a udělat si svůj vlastní názor, než vyřkneme, že heroizace vlasovců je oprávněným činem, nebo není.

Nemůžeme popřít, že po napadení Sovětského svazu nacistickým Německem se připojilo mnoho Rusů k ideologii okupantů a s vizí boje proti Stalinovi a bolševismu dobrovolně vstupovali do složek německé armády. Nevíme ale, že jejich první větší bojové nasazení je známo již v bitvě o Stalingrad. A tak Rus střílel na Rusa s úmyslem ho usmrtit, aniž by si uvědomoval, že byl do boje o vlastní přežití nahnán zhoubnou politikou obou válčících států. Jedni byli vojenští zajatci z řad Rudé armády a druhé musíme brát za zajatce též. Nebylo úniku. Kdyby nesplnili rozkaz, zastřelili by je a jejich rodiny by byly perzekuovány. Kdo ale dnes něco ví o Ukrajinské národní armádě (UNA) a že byla nějaká třicátá granátnická divize SS s přídomkem „russische Nr. 2.“ Toho bychom si ale měli všimnout, že si Němci z Rusů utvořili elitní vojsko vrahů nešťtících se zvěrstev, nad kterými i německé jednotky SS zůstávaly němě stát. A tyto „Ruské“ jednotky se činily velice snaživě, aby se zavděčily svým novým pánům. Ze zbytků třicáté divize později jakýsi Sergej Kuzmič Bunačenko utvořil první divizi KONR, přejmenovanou na 600. divizi pancéřových granátníků. To, že se skládala i z propuštěných kriminálních živlů už se jaksí zapomíná psát.

Neblaze proslulá brigáda Bronislava Kamiského (1899-1944) honosícího se v samém závěru své kariéry hodností Major-General Waffen-SS, vznikla už v roce 1941. A nebyli to hodní vojáčkové, jak se nám dnes někdo snaží vnutit. Nakonec se jich báli i sami Němci. V roce 1944 se stala brigáda dvacátou devátou pancéřovou divizí SS, ukončená v názvu „Ruská 1.“ Objevuje se nám opět slovansky znějící jméno vojáka SS. A není jím nikdo jiný, než Sergej Kuzmič Buňačenko (1902-1946). Ale ten byl jen generálmajorem ROA.

To ještě v srpnu roku 1944, když tito „vlastenci“ v německých uniformách byli jen dvěma prapory dobrovolníků RONA pod velením SS-Obersturmbanführera Fromova poslanými do Varšavy, se již 5. srpna „proslavili“ tak, že na to Poláci nikdy nezapomenou. Během jediného dne zavraždili 10 000 obyvatel tohoto města! Ne, nebyli to ozbrojení polští povstalci, byli to děti, starci a ženy, se kterými tito dnes glorifikovaní hrdinové (pro část našich politiků) prováděli taková zvěrstva, že i německé SS požadovalo jejich okamžité odvolání. Je vůbec možné sprovdit ze světa deset tisíc nevinných lidí? Asi ano! Ale o tom se nám již nic neříká těmi, kteří nás chtějí nově učit dějepis. Nehodí se jim, že by se současní mladí lidé měli dozvědět o SS brigádě Dierlewagner, ani nějakém generálu s podivně znějícím jménem Bach-Zelewski. Lidé nesmí znát, že se kdysi kdosi snažil o systematické vyhubení všech Poláků, a v jakési Varšavě že zahynulo 15 000 slabě vyzbrojených polských bojovníků a s nimi 185 000 těch ostatních. Těch, kteří zbraň neměli a provinili se pouze tím, že ve městě žili.

Snad jste si všimli toho, že Kaminski má dataci úmrtí 1944. Oni ho totiž sami Němci za jeho snahu popravili. Jeho, nositele železného kříže. A nebyla to Rudá armáda, ani partyzáni, jak se nám snaží vnutit.

Jak asi na tyto „ruské vojáky“ vzpomínají v Bělorusku, kde v boji proti partyzánům vypalovali jednu vesnici za druhou a nenechali nikoho živého, aby nemohl svědčit, že Rus zabíjí Rusa, svou vlastní krev, své slovanské bratry. Zeptejte se Poláků na jejich názor. Není to jenom Rusko, které se dnes staví kriticky ke snaze jistých českých komunálních politiků změnit dějiny k obrazu svému a ke svému prospěchu.

Původní RONA se nám změnila na ROA a na scéně se objevuje Alexej Andrejevič Vlasov (1901-1946). Už je asi jedno, že z něj sám říšský vůdce a gestapa Heinrich Himmler udělal Generalobersta z Generalleutnanta. To on má být zachráncem Prahy, on má být hrdinou i se svými vojáky, které jsme si pojmenovali podle jeho jména. Ne, nebyl tu z čista jasna v Čechách, musel si svou novou hodnost přeci zasloužit jako jiní, ale opět je to záležitost k nezveřejňování. Mohlo by to ohrozit něčí politické cíle.

Jste ale lidé zvědaví, máme knihy, a kdo nerad čte, má internet. Selský rozum nám k poznání bohatě stačí.

Naskytá se ale také otázka, odkud vlastně ti vlasovci do té Prahy přišli? Píše se, že byli na Berounsku, Příbramsku a Kladensku. A nebyly to náhodou čistě teoreticky výcvikové prostory SS-Truppenübungsplatz Böhmen, odkud se vydali na svou poslední válečnou pouť?

V prvních květnových dnech dosáhli Buňačenkovi vlasovci Lounska a Rakovnicka a není složité nahlédnout do kronik obcí v tomto regionu, abyste se přesvědčili, jak se chovali. Kroniky jsou otevřené všem a nemusíte být historiky, ani badateli, pokud si chcete něco ověřit před vlastním úsudkem. Připomeňme si ale předtím, že také existoval XV. jízdní kozácký sbor SS pod velením generála von Pannwitz, vesničky Přestavky a Zákřov, které navštívil protipartyzánský kozácký prapor, že i v Bzenci, Třešti, Lejčkově, Leskovicích a Javoříčku jsou jakési indicie k tomu, že ve vraždících komandech byli Rusové v nacistických uniformách.

Ve dnech, kdy vypuklo povstání, je to ale Berounsko, kde je zmapován pohyb vlasovců. Takže táhli jaksí v opačném směru, ne? To, že již sváděli bojůvky s malými jednotkami Wehrmachtu už od druhého května je slabou náplastí na předchozí roky „hrdinného boje“ proti špatně vyzbrojeným partyzánům a civilistům. Co vlastně v té Praze chtěli, proč do ní šli, když se otočili k americkým jednotkám nesmyslně zády? Je to dnes proklamovaná pomoc zoufale bránící se Praze? Tak proč jsou to velmi vzdálené pražské čtvrtě a vesničky, které se staly Prahou až dlouho po válce, kde je na ně až nyní s láskou vzpomínáno?

Nebyla to nakonec jen snaha zoufalců dostat se co nejdříve ze spárů spravedlivé odvety za páchaná zvěrstva, vlastizrady, a hledat ochranu u první americké jednotky? Nebyly to právě Řeporyje a hlášení německých jednotek, které si předávaly mezi sebou, aby nestříleli na americké parlamentáře vyslané do Prahy, kteří měli sjednat kapitulaci Němců v prostoru Praha? Američané opravdu 7. května v Řeporyjích byli. Ale těsně před půlnocí odjeli. Žádná záchrana se tak nekonala a tak v noci na osmý květen už vlasovci z míst bojů odešli.

Máme projevovat vděk za pár okamžiků, kdy stáli vlasovci po boku revolucionářů, nebo ne? Nebyla to nakonec jen z jedné strany vypočítavost a na druhé naprostá beznaděj vlastence, který se s několika náboji do pušky a jedním granátem připojil na výzvu pražského rozhlasu k nerovnému boji s německými vojáky? Revolucionář byl vděčný, ale o vlasovcích a jejich minulosti nic nevěděl.

Věděli to ale jiní. Proto byl tak rychlý odchod z Prahy. Ale ani o tom nepadlo v hádkách s příznivci památníku vlasovcům ani slovo.

Promiňte mi to vyjádření, ale připadá mi to: „Tak jsme se s vámi jeden den jako kamarádili, ale teď už jste nám ukradení a ať si to s vámi Němci vyřídí. Američani tu nejsou, tak nashle.“

Kdo konečně řekne, že si vlasovci kladli nespílitelné podmínky a ultimata, že se spíše vyřvávalo, než jednalo. Že generál Kultvašr ostře vystupoval proti vlasovcům, kteří přicházeli do Prahy od Radotína, že komunistický odboj nechtěl připustit naprosto žádné jednání a Josef David se stal nejradikálnějším odpůrcem vlasovců?

Proč je nám tajeno, že hlasatel Hubert Lipka varoval rozhlasem z Londýna, aby byl český národ velice opatrný v jednáních s vlasovci. ČNR se politicky distancovala od vlasovců a sám prezident Edvard Beneš požadoval, aby se vlasovci ihned vzdali?

I pražský rozhlas varoval, aby revolucionáři nestříleli na přicházející vlasovce v německých uniformách, nebo že opětuji palbu.

To je nová verze pro rok 2020 k pětasedmdesátému výročí od konce války, že Prahu osvobodili vlasovci? Doufám, že se na Moravě nenajde politik chtějící se také politicky zviditelnit a stavět památník vojákům Jagdverband SS Slovensko. Lidská paměť je totiž velice slabá a nepříznivá k dějinám. Stačí velice málo k tomu, aby se dějiny přepsaly po smrti těch, pro které to byla skutečnost.

A jestli si myslíte, že vlasovci s vražděním přestali během svého oprávněného útěku z Prahy, tak se strašně moc mýlíte. Jejich cesta k Američanům stála ještě mnoho lidských životů. Poptejte se třeba v Trhové Kamenici na hodného a laskavého pana faráře.

Víme z médií, že byli vlasovci popraveni, ale média již neříkají nic o místech, kde popravovali oni.

Současné kampaně nám vlasovce zpodobňují jako spasitele a staví je mezi oběti komunismu. Ale zákony tento pohled neměly, nemají a nikdy nebudou mít. Dopustím-li se jako voják vědomě vlastizrady a páchám-li zločiny na vlastním národu, musím přece s postihem za své činy počítat. Vždy a všude za to byl a je jediný trest. A tím je smrt.

A tak zatím co my klademe věnce na hroby sovětských vojáků, v Řeporyjích kladou věnce těm druhým, aniž by vůbec došlo na exhumaci těchto vojáků. To se tolik bojí identifikačních známek, které by mohly všechnu tu snahu o glorifikaci zvrátit? Možná by bylo lepší nejdříve zjistit, jakému člověku květinu položím k pomníčku, než tak učiním. Dříve, než se v očích pozůstalých po obětech válečných zvrstvech stanu neonacistou.

A nyní k tomu Brandýsu a Staré Boleslavi.

Psalo se 5. března roku 1945, kdy se vyděšení obyvatelé Staré Boleslavi dozvěděli, že se k jejich městu blíží velký oddíl vlasovců. Je logické, že nastala panika způsobila schovávání cenností, jídla a mladých děvčat, že se lidé zamykali v bytech a domcích, a očekávali pohromu, kterou jméno vlasovci přinášela.

Nebyli to ale Rusové v německých službách, nýbrž Poláci, Svatokřížská brigáda. V žádném případě je nesmíme spojovat s armádou generála Vlasova a je velice složité Vám vysvětlit situaci, že tito vojáci nikdy nebojovali po boku Němců, složitost Polsko-ruských vztahů dvacátých a třicátých let, a fakt, že jim bylo německým velením povoleno projít Protektorátem směrem k jeho západní hranici.

Němci možná očekávali, že se k nim připojí, ale tito vojáci bojující pouze proti komunismu jak polskému, tak sovětskému, o toto spojení nestáli a snažili se pouze připojit k polské západní exilové armádě generála Anderse. Pobyť těchto vojáků je nejenom zaznamenán kronikářsky poměrně podrobně, ale i perem Jaroslava Čvančara, jenž překonal všechny kronikáře svými zápisky, vydanými v podobě knihy Čvančarovy deníky v roce 2016.

Krátký pobyt Poláků ve Staré Boleslavi zůstal pro mnoho lidí nepochopen a přes uplynulá desetiletí se stále hovoří o vlasovcích ubytovaných ve škole u kostela, ale i v soukromých domech. V čísle popisném 86 se tehdy ubytoval celý štáb, ale krom jediného důstojníka všichni mluvili pouze polsky.

Neznamená to ale, že tady vlasovci nebyli, jen je to těžko prokazatelné.

Hovoří se o nich na Vrábí, v Popovicích a v Dřevčicích v souvislosti s přepadením a znásilněním mladého děvčete, s napadením obyvatel statku a výhrůžkám obyvatelům Popovic v době, kdy tu žádní ruští partyzáni, ani sovětsí vojáci zdaleka nebyli.

Také to, že se po válce sovětsí vojáci snažili identifikovat a rozlišit občana své vlasti zavlčeného na otrocké práce, přeživší oběť koncentračního tábora od dobrovolníka, či válečného zajatce, který si hrál na partyzána, aby v nastalých poválečných zmatcích unikl soudu, je všeobecně známé. Stejná situace byla i ve Staré Boleslavi, do které byly přiváděny podezřelé zadržené osoby. A ještě jsou v našem městě občané, kteří od svých rodičů slyšeli, že NKVD zadržené vyslechla a ověřila si to, co zadržení vypověděli. Prokázalo-li se, že je zadrženým vlasovec, žádný soud se prý nekonal. Prozradím Vám jen to, že koho to zajímá, může se doptat v Dřevčicích a v Čakovicích, kde mají hrob zmiňovaní vlasovci.

Místo „místní“ popravu si ale opravdu ponechám pro sebe. Ne proto, že stojím na té druhé straně pomyslné barikády, ale proto, že se o dějiny hluboce zajímám.

Petr Enc